

Izhaja vsak torek in soboto ob 4. uri popoldne. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 10 K, polletno 5 K in četrtletno 2-50 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevev tekališču po 8 vin.

GORICA

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 14 vin., 2-krat po 12 vin., 3-krat po 10 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. L. Lukežič).

„Prijateljska vez“ z Lahi.

Kdor hoče to „prijateljsko vez“, ki je okoli kraja votla, na sredi je nič ni, bolje razumeti, ta je moral pazljivo zasledovati boj, katerega smo doslej bojevali z našimi liberalci v Gorici, Trstu in v Ljubljani v zadevi volivne reforme za naš dež. zbor. Svoje čitatelje smo menda dovolj natančno poučili, kako mi mislimo o novem volivnem redu. Zadovoljni v pravem pomenu besede z novim volivnim redom nismo in ne moremo biti. Slovenci moramo imeti v dež. zbornici večino, kakor jo imamo v deželi. Do tega prisiliti Labe v zbornici ne moremo, dokler se ne uveljavi splošna volivna pravica ali dokler pri volitvah v trgovski in obrtni zbornici ne zmagamo Lahov. Kdor piše, da bi mogli priti do večine v zbornici potem kake volivne reforme brez splošne volivne pravice, ta je lažnik in slepar. Ako smo torej hoteli imeti kak boljši volivni red, morali smo ga sprejeti z nespremenjeno laško večino, ali pa nič. Ako bi se bili odločili za zadnje, bi bili ljudstvu odtegnili razširjenje volivne pravice ter mu ukratili tajno in direktno volivno pravico, bi bili goriškemu okraju podaljšali krivico, da bi še nadalje volil le toliko poslancev kot drugi za polovico manjši okraj; bi bili ravno tako našim tržanom podaljšali krivico, da bi bili še nadalje morali hoditi volit v Tolmin. Če bi bili z glasovanjem proti novemu volivnemu redu torej to preprečili, bi bili „Soča“, „Edinost“ in „Narod“ zagnali enak krik in vprizorili enako gonjo pa na naslov našega protiglasovanja. In v tem slučaju bi bili imeli vsaj nekaj pravice, kajti vsak pameten človek ve, da je pametno sprejeti krono, če desetaka ne moremo, a neumno, zaradi nedosegljivega desetaka zavreči še krono. In v to neumnost se zaganjajo zdaj liberalni časniki. Poleg tega zatajujejo še svojim „naprednim“ ovčicam, da sta njih poslanca tudi glasovala za novi volivni red.

To je torej resnična slika liberalne komedije z volivno reformo. Ravno tako komedijo je inscenirala „Soča“ pred 6

leti z „zvezo z Lahi ali s Pajerjem“. Politični razkol ni prinesel Gabrščeku esadu, katerega je za gotovo pričakoval; namestu vseh 10 liberalnih poslancev so prišli le 3 v deželno zbornico. Slovenska manjšina je bila razcepljena, in kaj to pomeni, je vedel najbolje Gabršček sam. On je vedel, da je kompaktna italijanska večina proti needini slovenski manjšini trdnjava, ki dovoljuje Lahom neomejeno oblast nad Slovenci; on je vedel, da bodo Lahi to trdno stališče v vsakem oziru proti Slovincem izkoriščali v zbornici in še bolj v uradu. Hudo mu je bilo pri srcu, kaj da je z razkolom dosegel, v kako usodo je pahnil naš narod. Ali Gabršček se razume na quid-pro-quo, in v hipu jo je „iztuhtal“: „nesreča naroda, katero je zakrivil z razkolom, mora postati še sreča njegove stranke. V Gabrščekovi glavi se je spočela „zveza z Lahi“, in „Soča“ jo je rodila. In kdo je bolj vesel tega spočetja nego njegov oče Gabršček sam. Zdej se ni več bal nesreč slovenskih v deželi, zdaj jih je želel; kajti iz teh nesreč je on koval kapital za svojo stranko. In „Soča“ je bila polna klofut, ki jih je dajal Pajer Slovincem, in vse te klofute je spremljal Gabrščekov ceterum censeo: vsega je kriva „klerikalna zveza s Pajerjem“.

To je kratka zgodovina „zveze s Pajerjem“, na katero se obeša celo stari „Narod“. Gabrščeku pa od veselja srce poskakuje, ko vidi, kako verne kaline ima v liberalcih širom slovenske domovine za svoje docela fabricirane laži. Da je kaj takega zmožen, to je dokazal z gonjo zoper novi volivni red, kar je tudi otrok njegovega spočetja. Ako se je drznil z lažjo na dan, da sta njegova liberalna poslanca na celi črti glasovala proti volivnemu redu, ko je vendar črno na belem zapisano, da sta v prvem branju glasovala za vse paragrafe volivne reforme, pri 2. in zadnjem čitanju pa le dokazala, da ne poznata pravilnika, si lahko mislimo, koliko lažje mu je bilo fabriciranje laži o „zvezi s Pajerjem“! V „Gorici“ smo mu ponovno imenovali to „zvezo“ nesramno laž in ga pozivali, naj jo dokaže, a take zahteve so za Ga-

brščekov želodec limanada. Če bi bila tudi sama dr. Gregorčič in Pajer v „Soči“ to laž popravila, bi jo bil Gabršček v prihodnji „Soči“ zopet ponovil. Tu pač ni drugega, kakor da prepuščamo to laž trezni razsodnosti našega ljudstva, ki zna samo soditi, da je naša stranka največje nasprotje nasproti laški liberalni, mnogo večje, nego slovenska liberalna, da Lahi naše „zveze“ prav nič ne potrebujejo, ker so absolutno v večini, in da so vsled tega in vsled občutne oslavitve naše opozicije po liberalnem razkolu naši poslanci potisnjeni na stališče, s katerega je brezobzirna narodna opozicija nemožna, pač pa možno doseganje nekaterih gospodarskih koristi za naše ljudstvo.

Javnost naj torej sodi, ali je verjetneje to stališče naših poslancev, ali Gabrščekova laž o „zvezi s Pajerjem“!

Dopisi.

Z dežele. — (Najmodernejši „pedagogi“.) — Sežansko učiteljsko društvo je zborovalo v Dutovljah. Ker so se gg. tovariši na tem zborovanju na neljubi in nedostojni način spomnili tudi nas kršč. mislečih učiteljev, smo jim dolžni nekoliho odgovora.

Pred vsem jim moramo — žal pred drugim, učiteljskim občinstvom, ker so tudi oni, to nepravdo pot nastopili — očitati, da se ne zavedajo niti najglavnejše lastnosti pravih pedagogov: pravičnosti. Kako nizko mora svet soditi njih vzgojna svojstva posebno med štirimi šolskimi stenami, med šol. mladino, ki jim ne sme ugovarjati, ako se ne sramujejo celo pred ljudsko javnostjo razobešati svojo vzgojno nesposobnost: Gospodje tovariši se s ponosom bijejo po prsih, da so liberalci. Njim je torej prostost, svoboda ideal. Ali kdor je res svobodoljuben, ta ne sme zahtevati svobode le zase ampak jo mora prepuščati in je ne brani tudi drugim. Dobro! Če se oni družijo v društvih ter si jemljejo prostost in pravico, da jim določajo vodilno smer, pač ne vemo po katerem pedagogičkem in človeškem načelu bi ne smeli mi se družiti v društvih in jim določati po svojem okusu vodilne smeri. Mi ne usilujemo

nikomur svojih nazorov, ampak vabimo le tovariše svojega mišljenja k sebi. Mi ne nastopamo razdiralno in posilno proti Vašemu društvu, zakaj pa Vi tako surovo divjate proti našemu? Zakaj hočete malodane z ročno silo (surovo vedenje Vaših somišljenikov na našem zborovanju v „Šol. Domu!“) odganjati vaše somišljenike od našega društva, ko mi tega ne delamo niti z besedo proti Vašim društvom in somišljenikom. Vi iščete sreče stanu in šoli v razdoru z duhovščino, mi pa v prijateljskih odnošajih z njo. Vi se spravljate celo nad vero, hoteč se masšeevati nad duhovščino, katero ste si sami odtujili vsled svoje nepremišljene ne-taktnosti, mi spoštujemo vero kot nedotakljivo, ker vemo, da ne moremo ljudstvu vere z ničimer nadomeščati, in ker nočemo ljudstva vzgajati v hijene. Ne rečemo, da se tudi med duhovščino ne nahaja kak prenapetost, ki vidi svojo čast v poniževanju učitelja, ali to je redka prikazen, mnogo redkejša nego se nahajajo med Vami taki kateri hočejo svojo manjšo izomiko popolnjevati z neomiko.

Naše poti grede torej narazen. Pojdite dalje po tisti, ki ste si jo izvolili. Ako znamenja ne varajo, ste menda sami začeli dvomiti nad smerjo svoje poti. Vaše nastopanje proti nam je golo nasilje, gol terorizem, s katerim hočete strahiti tovariše, ki niso več Vaši somišljeniki, da bi ne pristopali v naš tabor. Vedite pa, da nas Vaš terorizem nič ne straši, ker ima kratke noge kot laž.

Tov. Kosovel, predsednik sežanskega učit. društva najde torej v tem dopisu dovolj snovi za potrebo našega društva, česar ni mogel v Dutovljah razumeti. Tov. Vendramin pa naj shrani svoje mogočno preziranje za tiste svoje kraške tovariše, ki so pri zadnjih volitvah na Krasu tako imenitno ulogo igrali kot kolovodje pijancev.

Slednjic je kraške tovariše le obžalovati, da ne najdejo v svoji sredi bolj-ših mož, ki bi jih poslali proti nam v boj, kakor je sežansko znani Kosovel, ali veleum stari Fakin.

S Kobariškega. — V „Primorcu“ z dne 4. oktobra imenuje nekdo sedanjega vse časti vrednega livškega župana

Ogrski, potem pa misli podjarmiti celo Evropo.

„Ne vem, če sem dobro storil,“ je pomišljal Mikloš, „da sem pustil pri življenju tega grešnika?“

In mučil se je do večera s to mislijo. Toda ponoči je imel sanje. Najprej se mu je prikazala duša matere in dejala:

„Sin moj, Mikloš! Ker si rešil Gejzo, našega sovražnika, si rešil mene, očeta in brata iz vic, kjer bi bili morali trpeti par sto let, ko ne bi bil ti poslušal božjih zapovedi.“

Za materjo se je pa prikazal Miklošu duh priorja benediktincev, ki je dejal:

„Brat! Mi redovniki, pomorjeni od Gejze, ti naznanjamo, da si nam po tvoji ljubezni do sovražnika olajšal muke v vicah. Kajti najprej smo tonili sto kometcev globoko v časnem ognju, sedaj pa sedimo samo do lopatice. Kajti brat moj, niti v svetem samostanskem življenju ni človek greha prost...“

Take sanje so okrepile Mikloša in ga utrdile v veri:

(Dalje pride.)

LISTEK.

Iz življenja svetnikov.

Poljski spisal Boleslav Prus; prevel Fr. Virant. (Dalje.)

Tu se že ni videl več prepada, ampak samo svetla megla v dolini. Zasopljen si je Gejza obračal oči, zatele s krvjo, in dejal:

„Za tvojega očeta ti dam deset mladih zamorcev, za tvojo sestro deset mladih Turkinj, samo pojdi z menoj do Štambula!“

Mikloš si je slišavši take bogokletne besede, grizel prste do krvi. Včasih je hotel zgrabiti Gejzo, zmekskati mu kosti in se vreči skupaj z njim v globočino; toda spomnivši se besed: „Ljubite svoje sovražnike!“... se je spametoval.

„No, in zakaj, kmetavska duša, nočeš iti k meni v službo?... Dam ti pol zaboja dragocenosti!“, je dejal Gejza.

„Ker že služim Gospodu Bogu svojemu,“ je odgovoril Mikloš.

„Tepec, saj ni Boga... Ko bi bil, bi se menil z menoj, potemcem Arpada, ne s samostanskim kljusetom... Samo svet je, v njem pa razum, ki ga vi, mežnarji, imenujete satana!“... je vresčal Gejza.

„Ko ne bi bilo Boga“, je dejal pošten Mikloš, „ležal bi že, gospod, tam... o!... razbit kakor miš, ki je šel voz čez njo.“

Gejza je potegnil sabljo.

„Ne boš držal jezika za zobmi?... hočeš, da storim s teboj, kar sem storil s tvojim očetom?“ je kričal razjarjen.

„Spravi sabljico“, je odgovoril Mikloš. „Z njo ne obsekaš niti te skale, da bi bila nižja, niti ne narediš prepada plitvejšega, za mene pa pomeni to toliko, kakor trska.“

Gejza je obmolnil. Lezla sta po kameniti steni vedno višje, do tja, kjer se je soteska stisnila na širokost vrat in odkoder je padal ogromen vodopad. Že sta bila na vrhu. Za seboj sta imela prepada, pred seboj razsežno dolino, v kateri ni bilo nobene rastline, ampak samo veliki kamni čudnih oblik, zloženi gosto eden poleg drugega. Na desni in levi strani so se nad doline vzdigovale sive skale, pokrite s snegom, ki se je kar naprej topil in napajal mnogo studencev. Bilo jih je toliko, da bi lahko tvorile jezero, ako bi se čez vodopad ne zlivale v globočino.

Gejza je vestno ogledoval dolino,

potem stezo, po kateri sta prišla sem; nekaj zapisal, risal in dejal Miklošču:

„Podla je ta tvoja steza, toda s krampom in smodnikom bi se lahko napravila iz nje cesta, celo za vozi.“

„Gotovo je tako“, je odvrnil Mikloš, veseleč se v duhu, da napravi magnat pošteno pot Bogu v čast in korist ljudem.“

Prišla sta do konca doline, potem je pa peljal Mikloš Gejza z njegovima zabojema navzdol, na turško stran. Lezti je bilo treba z velike višine, toda bilo ni več takih prepadov.

Ko sta se že imela ločiti, se je Gejza oglašil v slovo:

„Bodi zdrav, kmetavs, ker si tepec. In namestu da bi se držal mene, premilostnega Gejze, služiš takemu Gospodu, ki ti ne more niti čevljev napraviti.“

Minila je jesen, zima. Na spomlad je opazil Mikloš, da vedno manj potnikov hodi na turško stran, da pa namestu tega začnajo ljudje iz podgorških vasi bežati v notranje kraje. Ko je naletel na trumo takih, je zvedel, da se je lopov Gejza dogovoril s sultanom, nabral pol milijona nevernikov in gre z njimi proti

g. Antona Hrast [„pristnega Knavsoveca“ ter mu med drugim v svoji vsevednosti očita, češ, da je začel svoje župansko poslovanje s tem, da je poslal o delovanju bivšega načelnika finančne posadke g. grofa Strassoldo pismo pohvalo na pristojno mesto. Iz celega dopisa najprej v sladki ginjenosti skovanega se zrcali juristovska modrost. Ni vredno njegove budalosti zavračati, vendar pa, da bodo čitatelji znali soditi, kako daleč sega njegova napredna zagrizenost, nekoliko pojasnila. Omenjena povsem zaslužena in tudi opravičena pismena pohvala je bila izdana in odposlana pred več meseci — in to je vže davno javna tajnost — pod prejšnjim županom Francom Šturmu, kateri je s tem, četudi dopisnikovega kalibra, jasno dokazal, da zna ceniti zabobni blagor koristno vzorno delovanje tudi takih oseb, ktere naprednemu dopisniku niso po volji. Dopisnik je torej s tem svojim dopisom brcnil svojega vernega tovariša bivšega naprednega župana, kateri bi pač tega ne bil nikdar pričakoval. Franc, primi ga za ušesa!

Nadalje, kakor je razvidno iz dopisa, so dopisniku zelo na želodca: preč. g. dr. Knavs, sedanji župan g. Anton Hrast in bivši načelnik finančne posadke g. grof Strassoldo. Da naprednjak ne more prebaviti preč. g. dr. Knavs, bivšega župnika na Livku in sedanjega dekana v Cerknem, kterege Livčani razun par izjem mogoče, hranijo v najboljšem spominu, je prav razumljivo. Z onimi pač le naprednimi in sicer celo nizkotnimi primki, ki jih daje preč. g. dr. Knavs in drugim, ki niso njegovega mišljenja, kaže napredni dopisnik le svojo neoliko in dušno propalost.

Očitano nadalje, da se je župan zelo potegoval in agitiral za županski stolček, je povsem resnično, toda ne sedanji g. župan, amdak bivši napredni župan Franc Šturmu, kterege so kljub vsej njegovi agitaciji celo naprednjaki popolnoma prezrli. Niti glasu ni dobil pri volitvi starešinstva. Dopisnika je najbrže kdo potegnil. Sedanji g. župan pa, kterege „Primorec“ napada in kterege je tudi v prejšnjih časih o raznih prilikah napredno počastil, ima po naprednih pravih ta neodpustljivi greh, da ni v naprednem taboru. In ravno to peče dopisnika!

Pripomniti je še, da sovraštvo do bivšega načelnika finančne posadke g. grofa Strassoldo ne tiči v politiki, pač pa nekje drugje. To sovraštvo je le osebno. Omenjeni gospod se je namreč kot vesten in natančen izvrševatelj svoje službe dopisniku s tem zelo hudo zameril, da ga je nekoč podučil, kako je treba spoštevati postave. Naravno, da spomin na to ni prijazen. Toliko v pojasnilo!

Napredni dopisnik pa, če hoče poslušati dobroten nasvet, naj se z vso vneto posveti svoji sedanji službi, to bo zanj najbolj zdravo in koristno, in naj se nikdar po nepredvidnosti ne vtika v politiko, da ga celo naprednjaki ne bodo vlačili za ušesa.

Z Bovškega. — Nedavno sem bil v Trenti, ki je zadnja leta v turisticnem oziru vrlo napredovala. Slov. plan. društvo v Ljubljani je v to mnogo žrtvovalo. Kamor se obrneš, povsod nadelane poti, markacije in kašipotne table. Nekateri teh tablic je napravila tudi dijaška planinska podružnica. Poleg teh tablic sem pa naletel tu in tam tudi na tablice „Soške podružnice“. Temu sem se malo začudil, ker je pač vsakteremu planincu dobro znano, da spada Trenta z vsem svojim pogojem v oskrb osrednjega društva v Ljubljani, ki je še posebno obračalo nanjo vso svojo pozornost, in ima za to v Trenti tudi svojega oskrbnika. Pa bodi kakorkoli, kar je dobrega, je dobro, pridi pa od koderkoli. Nikakor pa ne more nihče odobravati početja „Soške podružnice“. Kjer je že enkrat kašipotna tabla, čemu staviti še drugo tik nje? In soška podružnica je postavila poleg drugih dobrih na več krajih tudi svoje. Pa ne samo to. Table „Soške podružnice“ so često na-

ravnost napačne glede na razdalje. Rad bi vedel, kdo je določeval razdalje oziroma ure hoda! Dotičnik gotovo še ni prehodil onih potij! Na prvotni tabli vidiš pravilno zapisane ure hoda, na teh novih pa čisto drugače, napačno! Po kateri naj se potniki ravnaajo?!

Še nekaj. Prirediti se je imel varen dostop v zajedo izvira Soče. Sl. pl. dr. v Ljubljani je bilo s tem zadovoljno, a tu se je ponudila „Soška podružnica“, da ga ona napravi. Trentarji so pač dobro znani kot izborni nadelovalci poti in imajo veliko izkušenj, in prav je tudi in pravično, da delajo oni na svojem svetu in da oni kaj zaslužijo. A „Soška podružnica“ je kar poslala delavce iz Bovca, kakor da bi bili ti boljši in cenejši! Nimamo sicer nič proti Bovčanom, a vendar moramo opomniti, da je njihovo delo slabo, ker ga bodo kmalu pokončali plazovi. Turist.

Iz Bukovega. — Tudi po shodu se na Bukovem dokaj jasni dnevi, dasi so liberalci prorokovali vihar in točo. Nič kaj se ne sliši o liberalcih, tudi godrnjavi Močnik in vihravi „Rovnen“ sta vtihnili. Kaj hočeta! Ljudstvo se zaveda, in te liberalne prvake navdaja trepet, kaj bo.

Gospod župnik baje razlaga običnarjem, da so taki shodi brez pomena in hoče baje same veselice, češ da imajo ljudje tam več užitka. Čemu pa je gospod izstopil iz „Gosp. in bral. društva“, če ljubi veselice, posebno s plesom. Še letos o pustu bi bili lahko imeli ljudje kaj užitka.

Neki znani liberalci ali liberalček je izstopil iz „Gosp. in bral. društva“ ter jo je potegnil v Ameriko. Za seboj je pustil lepe, uprav liberalne, svobodne razmere. Še kdo dragi naj jo popiha od društva. Vsem želimo srečno pot.

Marsikaj lepega bi se še dalo povedati o naših svobodomislecih, pa dovolj! Prišel pa bo kmalu dan, ko bomo resno potipali vse liberalce, naj se že imenujejo „gospodje“ ali kako drugače. Naše razmere treba enkrat osvetliti, da svet izve, da nam nasprotnejo celo oni, ki bi imeli zato najmanj vzroka! Pa še bolje! Poznamo vedno manj ozira, to naj si nekdo zapomni!

Politični pregled.

Kakšna je nagodba?

Glasilu krščanskih socialcev izvaja glede na nagodbo nekako sledeče: Dvoje stvari je, ki vznemirjajo vsakega resničnega domoljuba. V državopravnem oziru se je Ogrski v nagodbi toliko koncediralo, da se celo minister za zunanje zadeve, baron Aerenthal, ki gotovo ni Mažarom neprijatelj, pomišlja, ali se dajo združiti s pojmom monarhije vsaj nazunaj. Drugič pa mažarski cenciozi tako slavijo nagodbo, da se že zdi, kakor bi se iz nas norčevali. Vse to nam vsiljuje vprašanje: Ali ni morda nagodba Beck-Weckerle celo slabša kakor nagodba Szell-Körber? To bi bila že zato neodpustljivo, ker je Avstrija topot imela moč v svojih rokah. Ko sta sklepala nagodbo Szell in Körber je v Avstriji parlamentarno življenje bilo onemoglo, industrija je gledala v negotovo bodočnost, ker trgovinske pogodbe z inozemstvom še niso bile sklenjene, poljedelci so se valed velike agrarne carine v Nemčiji bali krize, na jugu pa nam je pretila neprijazna Italija. Zlat vsega tega ni, 1917. veljajo vsa trgovinske pogodbe, parlament je postal res ljudsko zastopstvo, nazunaj pa je naša monarhija utrjena na vse strani in je celo postala voditeljica v balkanskem vprašanju. Ko je nedavno grof Batthyany na Francoskem iskal posojila za bankrotni ogrski denarni trg, mu je ondi minister za zunanje zadeve, Pichon, namignil, da brez Avstrije Ogrji ne dobijo posojila. Torej: Pozor in vsi na straži!

Prihodnji teden se snide krščansko-socialna zveza v parlamentu, da se posvetuje o nagodbi. Kaj se bo sklenilo, je zdaj še čisto negotovo, ker tudi še zdaj negodbena določila niso znana. Pričakuje se, da ministerski predsednik v

svojih pogovorih z načelniki strank vsaj glavne obrise nagodbe razodene, da bo mogoče še pred otvoritvijo parlamenta zavzeti kolikor mogoče trdno stališče.

Ako se avstrijsko-ogrsko nagodba ne ozira na hrvaški sabor, ki je, kar se tiče izpremembe takih zakonov, ki so se sklenili v sporazumu s krono, ogrsko, avstrijsko in hrvaško vlado, kompetentem kot tretji kompacient, se bodo avstrijski hrvaški državnozdrski poslanci v kratkem sešli z ogrskimi hrvaškimi državnozbornskimi poslanci in deželnozbornskimi poslanci dalmatinskimi, da začnejo skupno akcijo proti nagodbi.

„Glas Naroda“ poroča, da so češki poslanci mnenja, da v poslanski zbornici ne bo prave opozicije proti nagodbi. Poljaki bodo seveda z vsemi kriplji zanjo.

Ogrski krščanski socialci za splošno volivno pravico.

Ogrska krščansko-socialna deputacija je Justhu tudi predložila peticijo glede na splošno in enako volivno pravico. Justh je odgovoril: „Zahvaljujem se Vam, gospodje, za vaše zaupanje. Bodite prepričani, da se niste varali. Ogrski parlament bo brez ozira na narodnost(!), sloje (!) in vero izpolnil svojo dolžnost in tudi vprašanje o volivni reformi izkušal rešiti s stališča interesov vseh slojev prebivalstva.“

Novice.

Shod „Kmečke zveze“ na Vogrskem. — Jutri 13. t. m. popoldne po blagoslovu se vrši v občinski pisarni na Vogrskem shod »Kmečke zveze«. Kmetje, pridite! — Prihodnjo nedeljo 20. t. m. se vrši shod »K. z.« v Kojskem.

Imendan prevzišenega knez nadškofa. — V četrtek na praznik sv. Frančiška Borgia, je praznoval naš ljubljenski vladika svoj imendan. Mestna duhovščina se mu je poklonila v sredo z iskrenimi častitkami, ki jih je v njenem imenu izrazil veleč. monsignor Tomsig. Tem čestitkam se pridružuje tudi „Primorski list“. Na mnoga leta!

Ob priliki njegovega godu, so ga posetili v sredo knezoškof dr. Kahn iz Celovca, škof dr. Nagl iz Trsta s prelatom Treuenfelsom iz Marienberga. V četrtek pa ga je obiskal Mons. Zamburini, nadškof iz Vidma.

Liberalni zadrugarji. Dolgo časa so liberalci nasprotovali združništvu z vso silo. Sedaj pa so izprevideli, da jih zato že nihče več ne mara in so na stara leta tudi oni postali zadrugarji. V Ljubljani so ustanovili neko „Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani“. Zveze brez zadrug si ni mogoče misliti. To uvidevajo tudi sicer ne posebno brihni liberalci. Preleni so, da bi snovali nove zadruge in tudi zaupa jim nihče, zato pa pošiljajo sedaj po celem Slovenskem in tudi po Gorškem na zadruge pozive, naj pristopijo k liberalni zvezi v Ljubljani. Ta manever pa je silno neumen. Zadruge naj bi pustile svoje stare zveze ter prestopile k novi zvezi, o kateri prav nič ne vedo, kako bi delala. Ali menijo liberalci, da so zadruge tako neumne, da bi se dajale voditi od ljudi, ki so že pri drugih zvezah izgubili službo radi tega, ker niso znali gospodariti z denarjem. Dobili smo že več takih pozivov v roke. Priložene pristopnice romajo v koš namestu v Ljubljano. Svarimo še enkrat vse zadruge pred kakim prenačljenim korakom, ker ustroj te nove zveze ni tak, da bi mu mogel zapati resen zadrugnik. Pozor!

Katoliški pokret v Trstu. V Trstu se snuje „Kat. tiskovno društvo“, ki bo vzdrževalo tiskarno in list. Z velikim veseljem pozdravljamo ta korak naših tržaških somišljenikov ter jim želimo obilo uspeha v delu, ki bo stalo mnogo truda in žrtve!

Obolel je drž. posl. dr. Korošec. Šel se je zdraviti na jug. Bolan leži sedaj v Pulju v bolnišnici. Želimo mu, da kmalu okreva.

Poglavje o nedoslednosti! — „Soča“ se zopet usiljuje nekemu gospodu za učiteljico doslednosti. Mi smo ji pred kratkim rekli, da nedosežen junak nedo-

slednosti je njen lastnik Gabršček. Izpustimo nebroj dokazov in ponovimo le glavne! Gabršček je v „Soč“ smešil vse učiteljstvo, zdaj pred liberalnim učiteljstvom sam poklekne; Gabršček je v „Soči“ zagovarjal duhovščino, zdaj jo krvavo žali; Gabršček je hodil po farovžih lizat krožnike, zdaj se dela norca iz ljudi, ki stanujejo v farovžih; Gabršček je v „Soči“ zagovarjal vero, zdaj se ji cinično roga; Gabršček je spoštljivo pisal o božjih poteh; zdaj jih puje kot „kšeft“ samostancev; Gabršček je hodil se klanjat nadškofu, naj ga posvari, če bi pisala „Soča“ kaj zoper vero, zdaj bi rad nagajal nadškofu s svojo časnikarsko „velvlastjo“; Gabršček je pošiljal papežu udanostne izjave, zdaj je v njegovi „Soči“ papež mnogo nižje postavljen nego kak rdečenosi „napredni“ vaški „šnop-sar!“ In ta nedoslednez se drzne druge zmirjati s kameleoni!

Liberalnemu učiteljstvu v album. — „Slov. Gosp.“ piše: „Naše liberalno učiteljstvo ima natančen program, kako je treba ubijati „klerikalnega zmaja“, dobro ve, kako je treba širiti liberalizem, da prej pride do ločitve cerkve od šole, toda kaj je treba storiti, da se ne bo širilo narodno odpadstvo med učitelji in da ne bo napredovalo ponemčevanje naših ljudskih sol, o tem pa ne slišimo ničesar ne na njihovih zborovanjih, ne iz njihovih listov. Ali v narodnem oziru liberalno učiteljstvo pri šoli ne zahteva prvenstva?“ Da, da! Korajžni so ti gospodje, ko jih ščiti višja roka in pod patronanco predstojnikov je lahak bojot krščanskih učiteljev. Kadar pa se gre, kaj resnega storiti za ljudstvo, se ti liberalni gospodje skrijejo iz golih osebnih ozirov na predstojnike. Za to pa vsa čast našemu kršč. mislečemu učiteljstvu, ki se ne boji terorizma ne od spodaj, ne od zgoraj!

Poročil se je danes v Mirnu strojnik „Narodne Tiskarne“ g. Ludvik Spazapan z gospico Adelo Kobole. Vrli-ma novoporočencema želimo obilo sreče!

Šolska vest. — Glavna učiteljica na tuk. ženskem učiteljsku gg. Cizelj in Fistrovec sta pomaknjena v 8. činovni razred.

Cesar obolel. — Cesar je zadnje dni precej obolel. Ima hud katar. Bolezen si je nakopal ob priliki vojaških vaj in pa ob obisku tujih knezov na Dunaju. Sedaj se mu zdravje obrača na boljše.

Mestni svet goriški je v četrtek imel zopet sejo. Na predlog star. Pinavčiča so mestni očetje sklenili protest proti prenosu slov. moškega učiteljskega iz Kopra v Gorico. Starešina Jug se je v svoji ultralaški duši pritoževal, češ da Slovenci mažejo napis „V. Gio-sue Carducci“. Kdo pa je začel prvi m-zatu napis? Ali niso ravno Lahi prvi začeli mazati slovenskih? Jug, čegar oče je prišel v Gorico iz Solkana, je protestiral proti slovenski invaziji. Kaj neki si ta mož pod tem razume? Ali hoče zabraniti, da bi Slovenci dohajali v mesto? Potem pa tudi on lahko zapre svojo botogo. Imena teh laških prvakov kažejo pristnost njih italijanstva.

Škrlatica po mestu ponehuje. Do večera je bilo 23 slucajev v lazaretu, medtemi 9 na potu ozdravljenja, pri 13 se bolezen normalno razvija, le enega bolezen je bila nevarna. Večera in četrtek ni bilo novega slucaja.

Soc. demokrat Ropas obsojen. — Filip Ropas, znani znani vodja socialistov, o katerem smo poročali, da je z dinamitom uničeval ribe, je pri razpravi pred tukajšnjim okrožnim sodiščem dobil 7 mesecev ječe. Lep voditelj!

Wieser odpušča slovenske delavce. Kakor se nam poroča, je Wieser zopet odpustil nad 20 delavcev, med njimi le enega Nemca, vsi drugi so bili Slovenci. Na mesta teh prihajajo Nemci. Med odpuščenimi delavci je bil te dni odpuščen tudi edini sin neke vdove, ki je živil sebe in svojo mater. Sedaj je brez zaslužka. Pripravljen je stopiti v službo tudi za kočijaža. Mladenič je pa zmožen tudi za kako drugo službo. Dovolil je 2 gimn. razreda. Vešč je treh jezikov. Kdor bi ga rabil, naj se obrne na naše uredništvo.

Smrtna kosa. — V Tolminu je dne 4. t. m. umrl g. Avgust Berlot, sodni oficijal v 52. letu svoje dobe. Zapustil je soprogo in pa 3 nedorasle

otroke. Lep pogreb, je dokazal, kako spoštovanje je užival pokojnik v Tolminu in okolici. Preostalim naše iskreno sočalje.

Pozor na predavanje! Opozarjamo na predavanje, ki se vrši v torek 15. t. m. ob 8h zvečer v prostorih „Slovenske krščansko-socialne zveze“ (doslej „Goriška zveza“) v ulici Vetturini 9. Predaval bo društveni predsednik gosp. dr. Breclj o izobrazbi. Somišljeniki, pridite polnoštevilno! Svoje znance pri-
peljite seboj! — V torek zvečer v „Zvezo“!

Za župnika v Renčah je imenovan č. g. Valentin Pipan, doslej župnik v Zgoniku na Krasu.

Vinska letina v Brdih. — Iz Vedrijana nam pišejo: Izredno bogata je letošnja trgatava v naši ne sicer veliki občini. Vsi se z nepopisnim veseljem izražajo, da take trgatave ne pomnijo že celih 50 let. Vina je v izobilju.

Vsem primanjkuje posoda, tako da je večina vinogradnikov prisiljena pustiti mnogo kvintalov grozdja na trtah, dokler si ne preskrbe potrebnih posod, ki si jih naročajo iz vseh mogočih krajev.

Minuli deževni teden je bil pravi blagoslov za grozdje, jsgode so se napolnile ter osiadile.

Naša občina je glede kakovosti vina znana daleč po širnem svetu, to pričajo razni kupci, doslej došli od vseh strani, ki so izvozili skoro vse vino, ki so jo tudi primerno plačali. Upamo, da nas tudi letos obiščejo ne le stalni odjemalci, ampak tudi drugi.

Cena našega izbornega vina ne bode visoka. Določila se je na sestanku vseh briskih gg. županov na 36—40 K. Ta cena je jako primerna, če pomislimo, da je bila lanska izredno visoka.

Vsega vina ima letos Vedrijan nad 3000 hl. Vabimo Vas toraj, gg. kupci prihitite v našo občino, kjer najdete obilo dobrega zlatega „brica“, ki razveseljuje človeško srce in dušo.

Pod voz je prišel danes opoludne v ulici Aquileia neki postaren mož, doma iz Moše. Skočil je na kamen z voza, da ga zavre, pri tem pa je prišel pod kolesa. Poškodoval se je na nogi. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Ogenj v mestu. — V sredo zvečer okrog 7h je zgorel v Gorici kinematograf, ki se je nahajal na Josip. Verd. tek. Škoda je baje okrog 70.000 kron. Lastnik ni bil zavarovan.

Sluga okradel častnika. — V hiši „Cooperative“ na Corsu stanuje nadporočnik 47. pešpolka pl. Pavlovič. V ponedeljek popoldne je šel častnik s svojo družino na izprehod. Ko je zvečer prišel nazaj, ni bilo njegovega sluge doma. Nadporočnik je menil, da pride vojak domov po noči. Drugo jutro vojaka še vedno ni bilo, iz blagajnice pa je zmanjkalo 1200 K.

Mesto upravitelja državnega pravdnštva pri okrajni sodnji v Tolminu proti letni nagradi 210 K se odda. Prošnje sprejema do 20. t. m. okrajna sodnja v Tolminu ali državno pravdnštvo v Gorici.

Iz katoliške cerkve je izstopila. — Marija Schlosser, soproga nadporočnika in nečakinja slovenskega deželnega poslanca Ivana Kočevčarja je izstopila iz katoliške cerkve.

Novi vinski zakon za Avstrijo, po katerem bodo inozemskemu vinu zaprte meje v Istri in Dalmaciji in po katerem se ne ho smelo prodajati ponarejenega vina, je bil objavljen dne 31. avgusta. Ta zakon stopi v veljavo 20. novembra t. l. tri mesece po objavljenju.

1653 grozdov na eni trti. — Pred 7 leti je vsadij neki vinograd pri Sv. Antonu v Slovenskih Goricah vko-
reninjeno rozko York Madeire za hišo poleg plots. V tem kratkem času jo je razpeljal po plotu 30 korakov na dolgo. Letos so šteli grozde in jih našli 1653. York-Madeira ali drobna izabela se ubrani trtne uši in tudi peronospora ji ne škoduje veliko. Vino je črno in dobrega okusa. Veliko bolje nego izabela, katera se trtni uši ne ubrani.

Plačevanja davkov. — Davčni oddelek c. kr. okr. glavarstva nam poroča: S. 1. oktobrom 1907 je dosegla plačilno dobo za 4. četrtletje občna pridobarina ter posebno pridobarina podjeteb zavezanih javnemu dajanju računov v smislu zakona o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896 l. drž. z. št. 220. — Zato se vabijo vsi oni, ki so podvrženi tem davkom, da poravnajo svoj dolg pri dotičnih davčnih uradih v ogib prisilnih sredstev. Opomni se, da po tozadevnih zakonitih predpisih so dolžni obdačenci plačati do sedaj dospеле obroke, v slučaju da bi ne bili še

dobili plačilnega naloga za tekoče leto, na podlagi plačilnega naloga preteklega leta. — Oni obdačenci, ki ne bivajo v kraju, kjer ima svoj sedež davčni urad, se opozorijo, da lahko plačajo dotične davke tudi pri c. kr. poštnem uradu na čekovni račun dotičnega urada, uporabivši navadno zelene, položnice c. kr. poštno-hranilničnega urada. — Istočasno se pozivlja tudi plačevalce drugih davkov (zemljiškega, hišnega osebnega in rentnega) da plačajo v njih lastnem interesu obroke, ki so do sedaj postali plačljivi, ker enkratno vplačilo konec leta bi jim bilo le otežkočeno, ako ne nemogoče. — Sledajič se opozorijo vsi plačevalci omenjenih davkov, da ako se ne plača dospelih obrokov v teku 14 dni, potem ko so postali plačljivi, se zaračuna o razen izverženih stroškov tudi zamudne obresti v smislu zakonov z dne 9. marca 1870 št. 23. in 23. januarja 1892 št. 26 l. drž. zakona.

I. vseslovenski trgovski shod priredi slovensko trgovsko društvo „Mer-
kur“ v Ljubljani v nedeljo dne 20. oktobra 1907 v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Ob 10. uri popoldne: 1. Pozdrav, govori društveni I. podpredsednik Alojzij Lilleg, trgovec v Ljubljani. 2. O vlogi trgovine v narodnem gospodarstvu zlasti slovenskem. Poroča dr. Danilo Majaron, odvetnik in deželni poslanec v Ljubljani. 3. O pomenu Trsta za naše narodno-gospodarsko življenje Poroča dr. Henrik Tuma, odvetnik in deželni poslanec v Gorici. 4. O slovenskem trgovstvu na Štajerskem in Koroškem. Poroča Josip Smrtnik, posojilnični knjigovodja v Celju. — Ob 3. uri popoldne: 5. O slovenski trgovski izobrazbi in o višji trgovski šoli v Ljubljani. Poroča Josip Učakar, hranilnični ravnatelj in trgovec v Trstu. 6. O koristi trgovske organizacije; naša organizacija in nje smotri. Poroča Leopold Fürsager, trgovec v Radovljici in Karol Meglič, trgovec v Ljubljani. 7. Stališče slovenskih trgovskih sodružnikov. Poroča Ivan Volk, trgovski sodružnik v Ljubljani. 8. O novem obrtnem redu in njega vplivu na našo trgovino. Poroča dr. Fran Windischer, koncipist trg in obrt. zbornice v Ljubljani. Slovensko trgovstvo in drugi interesente vabimo k obilni udeležbi ter opozarjamo, da se posebna vabilna ne bodo razpošiljala.

Vojaška uprava kupi za voj. skladišče v Mariboru: 3720 q pšenice in 8970 q rži. Kolekovane ponudbe naj se pošiljajo najdalje do 24. oktobra, 9h popoldne, na intendanci 3. zbornice. Natančnejše pogoji se dobe pri korni intendanci in pri vseh voj. skladiščih 3. zbornice. Gradec 5. okt. 1907. — C. kr. intendantca 3. korz.

Izseljevanje. — Čez Bremen se je izselilo drugo četrtletje 1907. 72532 oseb, med njimi 25.307 Avstrijcev, Ogrov pa 15.305. O Hamburgu se je ukrcalo 66.219 izseljencev, Avstrijcev je bilo 18.204, Mažarov pa 13.712. Čez Antwerpen se je izselilo 48.588 oseb;

Avstrijcev je bilo med onim, ki so se direktno peljali iz Antwerpena čez morje, 18480, 5312 pa Mažarov. Značilno je, da se je večina Avstrijcev (1848 oseb) peljala v Kanado. „Hollana America hiet“ v Rotterdamu je prepeljala iz Rotterdamu v New York skupno 27268 oseb.

Mati prereza'a vratove trem svojim otrokom in sebi. — Iz Trbovelj poročajo: Tu je žena paznika Jurija Naglava prerezala z britvijo vratove trem svojim otrokom in sebi. Vsi so mrtvi!

Petdesetletnica smrti Josipa Ressija, izumitelja vijaka za ladje, je bila v četrtak. Resselj je pokopan na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Krištofu.

Veterinarni svet na Dunaju. — V ponedeljek, dne 14. t. m. se snide stalni osrednji odbor veterinarnega sveta, kojemu načeluje poslanec Porše, v posvet z dnevim redom: 1. Oredbe, katere morejo zabraniti vtihotapljene goveje živine iz Srbije potom Bosne. 2. Oredbe katere je izdati in izvršiti v prometu prašičev, ki prihajajo iz Galicije. 3. Oredbe za trgovski promet s konji.

Društva.

dr. Zabvala. — Da se je 6. t. m. izvršila uže dolgo nameravana veselica v popolno zadovoljnost navzočega občinstva, se je posebno zahvaliti raznim domačim društvom. V prvi vrsti se zahvaljujemo odboru Bralnega in pevskega društva „Napredek“ iz Gor. Vrtojbe, njega odličnemu pevskeemu zboru, njega vrlim tamburašem, spretnim diletantom in drugim posameznim udom tega društva. Zahvaljujemo se dalje gosp. govorniku, čislanim tamburašem in diletantom Slovenske Čitalnice iz Dol. Vrtojbe; zahvaljujemo se tudi raznim gg., ki so preplačali vstopnino, oziroma darovali podružnici, kakor: Elv. Štrekelj, vikar 10 K, neimenovan 5 K, Jak. Maraž 5 K, Dorica Mervic 3 K, Florijan Batistič 2 K, Iv. Mermolja 50 h, spoštovana obitelj Ivana Batistič je darovala razne dobrotke za srečolov. Slednjič se zahvaljujemo tudi slavnemu občinstvu, katero je prihitelo k nam ter se ni zbalo ne slabega vremena, ne blatnih poti. — Odbor podružnice sv. Cirila in Metoda v Vrtojbi, dne 10. oktobra 1907.

dr. Društvo c. k. poštarjev in poštinih ekspedijentov. — Pri izvanrednemu občnemu zboru društva poštarjev v Trstu dne 5. avgusta t. l. se je to društvo razpustilo, ter sklenilo, ustanoviti deželne skupino osrednjega društva c. k. poštarjev in poštinih ekspedijentov obojega spola na Dunaju. Določile so se dve skupine in sicer ena za Slovence in Hrvate ter druga za Italijane. Skupine na Kranjskem so toraj lahko člani tudi poštarji in ekspedijenti na Goriškem ter Istri. Ustanovni občni zbor skupine Kranjsko-Primorsko vršil se boče dne 20. t. m. ob 3. popoldne v salonu hotela „Ilirija“ v Ljubljani. Tovariši zavedajte in združite se, kajti le

v večini je moč. Od zadnjega delavca do višjih uradnikov se danes vse združuje, smelo se toraj nadejamo, da tudi mi ne bomo zaostali, temuž se vsi pol eno zastavo zbrali. Vsak poštar in ekspedijent — Slovan naj se toraj tega ustanovnega zbora osebno vdeleži, ali svoj pristop pismeno naznani.

dr. Tamburaško društvo „Danica“ v Šturiji, obhaja ta mesec 10 letnico svojega obstanka ter napravi v ta namen dne 27. t. m. veselico z tamburanjem, petjem in igro. Vspored iste se pravčasno objavi.

Književnost - umetnost.

*** I. Slovenska umetniška razstava v Trstu** se bo otvorila za povabljene 19. t. m. popoldne. Širšemu občinstvu bode toraj pristopna 20. t. m. Večina najboljših slovenskih umetnikov se je odzvala povabilu odbora, tako tudi slavnoznanji slov. umetniški klub „Sava“, ki bo na izlozbi v Trstu korporativno zastopan z najmanje 40 umotvori. Na razstavo so se vabili vsi slovenski umetniki, brez ozira na kako strujo, osebno in javno po časopisih. Razstava ne bo torej nikaka enostranska prireditve, marveč ima namen pokazati slovenskemu občinstvu karakteristično sliko sedanjega stanja slovenske umetnosti. — Cenjene gg. umetnike, ki do sedaj še niso poslali svojih umotvorov, opozarjamo, da to store najpozneje do 15. t. m. Vsi umotvori naj se pošljejo na naslov: Odbor I. slov. umetniške razstave v Trstu, „Narodni Dom“ (v prostorih „Slavjanske Čitalnice“).

Odlikovanje naših gospodinj. — Diplomski konkurenčni »Ceres« daril se bodo ravnokar pošiljali odlikovanim gospodinjam. Diplomski so krasno in umetniško izdelani in bodo gotovo pravi kras sobe v kateri bodo razpoloženi. Posamezne komade teh diplomov se vidi v raznih izložbenih oknih. Pri tej priliki opozarjamo tudi na dejstvo, da je bilo sicer že 8000 K izplačenih, da se bode pa še 7000 K izplačalo in sicer za najboljše recepte za kuhanje, pečenje in pohane jedi. Taki recepti so se lahko pošiljali le do 30. septembra t. l. Natančnejši razkazi se vdobivajo brezplačno v vsaki trgovini kjer se prodaja »Ceresova« mast.

Odmevi iz mladosti. — Kako rad se spominja vsak človek svojih mladih dni. Kako mu slade spomini iz mladosti marsikatero grenko uro, ki mu povzročujejo v poznejših letih borbo za obstanek in druge najrazličnejši skrbi. Kako lepi so posebno spomini na božične praznike, katere je preskrbno preživel kot otrok pri svojih stariših. Oni sladki zvoki domačih zvonov, ono lepo petje v cerkvi, na vse to se tako rad spominja; vsi ti spomini so le malo trajni, ker jih vsak hip preženejo vsakdanje skrbi. Da se pa ti spomini bolj ohranijo poskrbela je zato dvorna tverka Hanns Konrad v Mostu št. 1948 na češkem s svojo iznajdbo božično angeljsko zvonjenje, katero oglašamo tudi mi v današnji številki med oglašili in na katero opozarjamo naše čitatelje.

Božjast. — Različni spisi, ki so se objavili v raznih medicinskih strokovnih listih in ki so se bavili z novim načinom zdravljenja božjasti čitali so s pravo pozornostjo tudi bajki to je ljudje ki se ne pečajo z zdravilom. Pisatelj omenjenih spisov ter iznajditelj novega načina zdravljenja božjasti je specialit Dr. Aleksander B. Szabó v Budimpešti. Omenjeni gospod daje rad vsakemu bolniku, ki se do njega obrne tozadevna natančnejša pojasnila.

„CENTRALNA POSOJILNICA“
in
„GORIŠKA ZVEZA“
gospodarskih zadrug in društev v Gorici

se preseliti

v torek dne 15. oktobra
v hišo
Tekališče Josipa Verdija h. št. 32.
(prej hotel „Central“).

